

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Lausuntopyyntö Suomen kannasta eurooppalaiseen tutkimusalueeseen

E 149/2020 vp

Suomen kanta eurooppalaisen tutkimusalueen uudistamiseen tunnistaa aiheen suuret haasteet. Euroopan Unionin tulee olla nykyistä houkuttelevampi paikka tutkimus- ja innovaatiotoiminnalle. Ilman toimenpiteitä Eurooppa tulee jäämään jälkeen Yhdysvaltain lisäksi myös Kiinasta ja muista kasvavista talousalueista.

Eurooppalaisen tutkimusalueen uudistamisella on vahvistettava kestävää kasvua, työllisyyttä ja yhteiskunnallista kehitystä. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden välillä. Yhdessä koulutus- ja elinkeinopolitiikan kanssa tutkimuspolitiikka muodostaa perustan työ- ja elinkeinoelämän uudistumiselle. Tämä on Arenen näkemyksen mukaan hyvin tunnistettu esityksessä Suomen kannaksi.

Eurooppalaisen tutkimusalueen muodostuminen työ- ja elinkeinoelämää uudistavaksi voimaksi edellyttää nykyistä vahvempaa työelämälähtöistä TKI-toimintaa. Tällöin korostuu tarve työelämän ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyön tiivistämiseen.

Työ- ja elinkeinoelämän osallistumisen kannalta eurooppalaisen tutkimusalueen uudistamiseen sisältyy kuitenkin ongelmia, joista ensimmäinen on hidas päätöksenteko ja rahoituskriteerien painottuminen perustutkimukseen. Nämä molemmat heikentävät työelämän mahdollisuutta ja kiinnostusta osallistua aktiivisesti suunniteltuihin hankkeisiin.

Toinen ongelma työelämän osallistumiseen liittyen on vahva poliittinen ohjaus, joka näkyy ylhäältä määriteltynä painopisteinä. Tämä sulkee määrittelemättä jääneet alat pois eurooppalaisen tutkimusalueen toteutuksesta, mikä on haitallista alueen innovatiivisuuden kannalta. Merkittävät uudet avaukset syntyvät rajapinnoissa ja alueille, joita ei ole osattu ajatella vallitsevissa ajattelurakenteissa.

Arene muistuttaa, että innovaatiotoiminnan lähtökohdat ovat usein asiakasrajapinnoissa eli työelämän ja tutkimusorganisaatioiden kohtaamisessa. Kyse on monitahoisemmasta ilmiöstä kuin tutkimusorganisaatioiden osaamisen ja tulosten kaupallistamisesta.

Vesa Taatila
TKI-valiokunnan puheenjohtaja

Petri Lempinen
Toiminnanjohtaja